

2761

4267

SPRAWOZDANIE
Z LECZNICY DLA DZIECI SKROFULICZNYCH
W RABCE

założonej i utrzymywanej

przez Towarzystwo opieki Szpitalnej dla dzieci
w Krakowie

z roku 1895.

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI »CZASU« FR. KLUCZYCKIEGO I SPÓŁKI
pod zarządem Józefa Łakocińskiego,
1896.

Nakładem Towarzystwa Opieki Szpitalnej.

SPRAWOZDANIE

z lecznicy dla dzieci skrofulicznych w Rabce

(rok istnienia dziewiąty).

(Łóżek 40).

○

*Opiekun wyznaczony z ramienia Towarzystwa
i kierownik lecznicy:*

Prof. Dr Maciej L. Jakubowski.

Konsultant lekarski podczas sezonu:

Dr Mieczysław Głuchowski.

Gospodarstwem i dozorowaniem dzieci zajmowały się
2 Siostry Miłosierdzia (z krakowsk. Szpitala św. Ludwika).

Służba niższa: służące 2, stróż 1.

Budowa pawilonu. Z funduszu 3.105 złr. 34 ct. w. a. zebranego jeszcze w roku 1894 wydano w tymże roku na budowę nowego pawilonu 2591 złr. 92 ct. Pozostała na dniu 1 stycznia 1895 roku kwota 513 złr. 42 ct. użyta została częściowo na wyrównanie nieuiszczonych jeszcze rachunków, a nieznaczna pozostałość nie starczyła na ukończenie budowy. Wskutek tego Komitet Towarzystwa na posiedzeniu 27 marca 1895 r. uchwalił kredyt dodatkowy 500 złr. w. a., upoważniając Dra Macieja Jakubowskiego do zajęcia się ukończeniem budowy.

Zaraz po Świątach Wielkanocnych wzięto się do pracy, starając się usilnie, aby wewnątrz budynku skutecznie roboty przed rozpoczęciem się sezonu kąpielowego.

Z kredytu wyznaczonego przez Komitet, dokonano następujących robót:

W klatce schodowej założono schody wraz z balustradą od parteru, aż do strychu. W obszernej sali jadalnej na parterze ułożono podłogi i wyszalowano ozdobnie ściany deszczułkami.

Na I. piętrze w wielkiej sali sypialnej ułożono podłogi a ściany wytynkowano. W całym nowo zbudowanym pawilonie odpokostowano drzwi i okna.

Zewnątrz budynku na dwóch werandach ułożono podłogi i zaopatrzone je drewnianymi balustradami.

Wśród budowy okazała się konieczna potrzeba wprowadzenia pewnych zmian w konstrukcyi dachów w celu ułatwienia spadku wody. Przy tej sposobności odnowiono gontowy dach nad starym budynkiem i następnie dachy na dawnym i nowym pawilonie pomalowano czerwoną farbą olejną, w skutek czego budynki w różnych stawiane czasach nabrały więcej jednolitego wejrzenia. Po gruntownej restauracyi dachów, założono jeszcze nowe rynny i rury spustowe.

Wszystkie wyszczególnione tutaj roboty połączone były z wydatkiem 1074 złr. 78 ct. w. a.

Ogółem budowa nowego pawilonu wraz z robotami konserwacyjnymi i adaptacyjnymi kosztowała:

W roku 1894 . . . . 2.591 złr. 92 ct.

W roku 1895 . . . . 1.074 „ 78 „

Razem . . . 3.666 złr. 70 ct.

Po ukończeniu budowy i zaopatrzeniu sali na I. piętrze w potrzebne sprzęty, powiększono liczbę miejsc dla dzieci z 30 do 40 w miesiącu Lipcu t. j. z początkiem drugiego sezonu.

Urządzeniem loteryi fantowej w imieniu Towarzystwa Opieki Szpitalnej dla dzieci, zajęły się w roku bieżącym: ks. Zuzanna Czartoryska wraz z profesorową Stanisławową Pareńską i Zofią Janową Federowiczową.

Ks. Zuzanna Czartoryska, jako przewodnicząca, udała się w pierwszych dniach Lipca do Rabki w celu zorganizowania miejscowego Komitetu loteryjnego, natrafiwszy na życzliwy udział ze strony wszystkich osób bawiących w Rabce. Loterya odbyła się dnia 28 lipca na deptaku gustownie przystrojonym w zieleń.

Nowością w bieżącym roku było, iż każdy ze stołów ozdobiony był chorągwiemi innej barwy. Przy tak udekorowanych stolikach do rozsprzedaży fantów zasiadły:

Przy stole I. o barwach żółtych:

Panie: Kadenowa, Mikucka, Nowacka.

Przy stole II. o barwach niebieskich:

Panie: Cybulska, Głuchowska, Kuczalska.

Przy stole III. o barwach różowych:

Panie: Schwarzowa, Śliwińska, Starzewska.

Przy stole IV. o barwie popielatej:

Panie: Czechowiczowa, Jelska, Zagórska.

Przy stole V. o barwie białej:

Panie: Federowiczowa Janowa, Federowiczowa Tadeuszowa, Pareńska.

Przy stole VI. o barwie zielonej:

Panie Jakubowska Janowa, Jakubowska Marya, Mossorowa.

Przy bufecie obficie zaopatrzonym w przekąski i napoje zasiadły:

Panie Boguszowa, Fetterowa i Górczyńska.

Z chwilą otwarcia loteryi nastął ruch niezwykły. Wzięli w niej udział bowiem wszyscy bez wyjątku goście kąpielowi, liczny zastęp okolicznego Obywatelstwa i tłumy miejscowej ludności.

W ciągu godziny wszystkie rozsprzedano fanty.

Dochód ogółem wynosił . . . 825 złr. 34 ct.

Wydatki . . . . . 58 „ 77 „

Czysty dochód . . . 766 złr. 57 ct.

Po odstąpieniu 150 zhr. na fundusz mającej się budować nowej kaplicy zakładowej w Rabce, pozostało na potrzeby kolonii leczniczej 616 zhr. 56 ct.

Znaczny ten dochód bywa corocznie główną podstawą do utrzymania lecznicy, a Towarzystwo Opieki szpitalnej nad dziećmi żywi nadzieję, że i w przyszłości goście kąpielowi w Rabce tę sympatyczną instytucję popierać będą.

Sprawozdanie statystyczne.

Wpisy dzieci do lecznicy podobnie jak w poprzednich latach trwały od 15 marca do 15 maja, zajmował się niemi Dr Franciszek Murdzieński w kancelaryi szpitala ś. Ludwika. Do wpisu zgłosiło się 207 dzieci, z których 83 nie posiadało wymaganych warunków i na liście kandydujących nie zostały umieszczone.

Wybór z pomiędzy pozostałych 124 skrofulami nawiedzonych dzieci odbył się w drugiej połowie maja, pod osobistym kierunkiem prof. Dra M. Jakubowskiego, który z wielką ścisłością trzymał się tej zasady, aby z potrzebujących leczenia, najpotrzebniejsze dostały się do Rabki. Ze wspomnianych 124 dzieci przyjęto i rozdzielono na trzy sezony 101, pozostałym 23 pomimo, że istotnie leczenia potrzebowały, częścią z powodu braku miejsca a częścią z powodu szczupłych funduszów, przyjęcia odmówiono.

Ze 101 dzieci przyjęto do lecznicy bezpłatnie (względnie na koszt Towarzystwa) 85, za 16 dzieci otrzymało Towarzystwo po 30 zhr. w. a. tytułem zwrotu kosztów leczenia i całego utrzymania przez okres sześciotygodniowy.

W szczególności zwrot kosztów leczenia otrzymano:
od Dyrekcji kolei państwowych. . . . . za 15 dzieci
od osoby prywatnej . . . . . „ 1 dziecie.

UWAGA. W przyszłości z powodu szczupłych funduszów, przyjmować się będzie do lecznicy na każdy sezon bezpłatnie (to jest na koszt Towarzystwa) dzieci 20. — Drugie dwadzieścia miejsc o tyle będzie zajętych o ile inne stowarzyszenia dobroczynne lub osoby prywatne złożą na leczenie i utrzymanie dziecka 30 zhr. w. a. za jeden sezon, trwający około sześciu tygodni.

Skorowidz ruchu dzieci z wszystkich lat.

Rok	chłop.	dziew.	razem	dni pobytu
1887	11 +	14 =	25 —	1.080
1888	13 +	12 =	25 —	1.125
1889	9 +	15 =	24 —	900
1890	13 +	20 =	33 —	1.566
1891	17 +	28 =	45 —	2.072
1892	28 +	31 =	59 —	2.770
1893	30 +	48 =	78 —	3.224
1894	39 +	43 =	82 —	3.655
1895	42 +	59 =	101 —	4.118
Razem	202 +	270 =	472 —	20.510

W bieżącym roku lecznica była otwartą przez cztery miesiące, t. j. od 26-go maja do 6-go października. Okres ten czasu podzielony był na 3 sezony w następujący sposób:

Sezon trwał	od	do	dni	chłop.	dziew.	razem	dni pobytu
I	30/V	11/VII	(43)	10 +	16 =	26 —	1.118
II	12/VII	21/VIII	(40)	16 +	24 =	40 —	1.600
III	23/VIII	1/X	(40)	16 +	19 =	35 —	1.400
Ogółem				42 +	59 =	101 —	4.118

Odnosnie do stanu rodziców przyjęto dzieci:

	Chłop.	dziew.	razem
Nauczycieli i niższych urzędników	9 +	11 =	20
Służby kolei państwowych	5 +	13 =	18
Rękodzielników	9 +	12 =	21
Śług i wyrobników	5 +	8 =	13
Dzieci wdów	11 +	8 =	19
„ włościan	2 +	— =	2
Sierót i dzieci zakładowych	1 +	7 =	8
Razem	42 +	59 =	101

Według miejsca zamieszkania rodziców było:

	Chłop.	dziew.	razem
Dzieci krakowskich	31 +	45 =	76
„ zamiejskowych	11 +	14 =	25
Razem	42 +	59 =	101

Dzieci zamiejscowe (25) pochodziły z następujących powiatów i gmin:

Powiat	Gmina	
Bochnia	Bochnia 1, Kłaj 1, Wiśnicz . 1	3
Gorlice	Małastów	1
Grybów	Stróże	1
Kraków	Czarna Wieś 1, Krowodrza 3, Olsza 1, Prądnik Czerwony 1, Zwierzyniec 2	8
Myślenice	Myślenice 2, Maków 1	3
Nowy Sącz	Nowy Sącz	1
Przemyśl	Przemyśl	1
Stary Sącz	Stary Sącz	1
Tarnów	Tarnów	1
Wadowice	Zator	1
Wieliczka	Bierzanów 1, Podgórze 2, Wieliczka 1	4
Razem		25

Do lecznicy przyjęto dzieci z następującymi zmianami zółzowemi:

	chłopc.	dz.	razem
Zoły ogólne	9	8	17
Znaczniejszy przerost gruczołów szyjnych	6	12	18
Zapalenie błony śluzowej nosa (Ozaena).	—	5	5
„ spojówek i rogówek	6	8	14
Otok uszny	2	6	8
Owzrodczenia	5	6	11
Rany i przetoki w częściach miękkich na tle zółzowem	—	3	3
Ropienia okostnej i kości	6	4	10
Zapalenia stawów: a) biodrowego	4	1	5
„ „ b) kolanowego	1	4	5
Próchnienie kości (Caries).	3	2	5
Razem			42 59 101

Oprócz spraw chorobowych na tle skrofulicznym, z powodu których dzieci do lecznicy zostały przyjęte, ogólny stan zdrowia wśród wszystkich 3 sezonów był zadawalniający. Żadne z dzieci nie gorączkowało, nie wydarzył się ani jeden przypadek z chorób zakaźnych, w skutek tego żadnych nie było przerw w leczeniu. Picie wody i kąpiele odbywały się regularnie, wyniki też leczenia w bieżącym roku przeszły wszelkie oczekiwania, u wszystkich bez wyjątku stwierdzono przy końcu sezonu znaczną poprawę w ogólnym stanie zdrowia i w odżywieniu. Przybytek na wadze wynosił u każdego z dzieci w przecięciu od 3 do 5 kgr., u 8 dzieci przybytek ten dochodził do 6, a u jednej dziewczynki aż do 7 kgr.

Co do zmian chorobowych miejscowych na tle skrofulicznym, stwierdzono w większej liczbie przypadków jużto zupełne wyleczenie lub znaczne polepszenie, w ciężkich tylko przypadkach ropienia kości i zapalenia stawów skutki leczenia nie były widoczne.

Z przedłożonego sprawozdania okazuje się, że w roku bieżącym korzystało z dobrodziejstwa lecznicy 101 dzieci z liczbą 4.118 dni pobytu t. j., że każde z dzieci przebywało przeciętnie w Rabce przez dni 41. Ponieważ ogółem wydatki wynosiły 1716 złr. 77 ct. w. a., przeto utrzymanie dzienne jednego dziecka wynosiło w przecięciu 41½ ct. Tak niskie koszty utrzymania zawdzięczyć należy wzorowemu gospodarstwu ze strony Sióstr Miłosierdzia a po części i tej okoliczności, że kąpiele mineralne i nieco z artykułów spożywczych w tym roku podobnie jak i w poprzednich latach, otrzymywała lecznica bezpłatnie. Szczegółowy wykaz otrzymanych artykułów spożywczych umieszczony jest poniżej.

Sprawozdanie kasowe.

Dochody:

	Złr.	ct.
I. Na fundusz żelazny (wieczysty):		
Dr Michał Zieleniewski list zastaw. na 1000 kor.	500	—
II. Na fundusz bieżący:		
1. Subwencye:		
a) Subwencya Wydziału krajowego za r. 1895	300	—
b) Subwencya gminy m. Krakowa	150	—
2. Składki i ofiary (*)	201	69
3. Dochody z loteryi i tomboli:		
a) Dochód z loteryi fantowej w Rabce d. 28 lipca	616	57
b) Część dochodu z tomboli urządzonej w Kry- nicy (nadesłał p. Wiktor Doleżan)	150	—
4. Zwrot kosztów leczenia dzieci po 30 złr.		
a) Dyrekcya kolei państwowej za 15 dzieci	450	—
b) Za dziecko osoby prywatnej	30	—
5. Odsetki: a) Z książeczki kasy oszcz. m. Krak.	92	28
b) Kupon ze zapisu Dra Zieleniewskiego	10	—
Razem	2500	54
Prof. Jakubowski złożył na pokrycie niedoboru	291	01
Razem	2791	55

Wydatki:

	Złr.	ct.
I. Na utrzymanie lecznicy:		
Żywność	952	42
Bielizna, pranie itd.	52	—
Umundurowanie dzieci	24	82
Wyplata sług	68	—
Inwentarz	363	12
Roboty około domu i ogrodu	22	33
Asekuracya domu	33	48
Apteka	49	23
Koszta podróży	109	91
Wydatki kancelaryjne	23	35
Wydatki nadzwyczajne	18	11
Razem	1716	77
II. Na budowę pawilonu wydano	1074	78
Ogółem wydano	2791	55

*) Kwota 201 złr. 69 ct. objęta pozycyą Nr 2
 pochodzi z następujących składek i ofiar:

	zlr. ct.
1. Z masy spadkowej po ś. p. Kardynale A. Dunajewskim przesłano (marek 79)	48 19
2. Redakcyja „Głosu Narodu“ nadesłała	20 —
3. Złożono do kasy Towarzystwa w Krakowie: Dr Wincenty Łepkowski 50 złr., JE. Marya Duna- jewska 5 złr., Marya Rosner 2 złr. 50 ct.	57 50
4. Na ręce prof. Dra Jakubowskiego złożyli w Rabce: hr. Chomentowski 10 złr., hr. Łubieńska Marya 5 złr., prof. Dobrowolski z Częstochowy 5 złr., prof. Wojciechowski z Czernichowa 5 złr.	25
5. Na ręce Sióstr Miłosierdzia w Rabce złożyli: P. Senatorowa R. 5 złr., ks. kanonik Twardowski 4 złr., hr. Borowska 3 złr., Krzyszkowski 2 złr., ks. kanonik N. 1 złr.	15 —
6. Drobne składki wybrane ze skarbonki znajdują- cej się w sali przyjęcia szpitala św. Ludwika	36 —
Razem	201 69

Obok dochodów i ofiar w gotówce wpłynęły na rzecz
 lecznicy w naturze następujące dary:

Wny Dr Kazimierz Kaden, jako nabywający zakład
 zdrojowy w Rabce, idąc za chwalebny zwyczajem dawnych
 właścicieli, polecił, aby podczas sezonu kąpielowego w je-
 dnej łazience przyrządzano codziennie bezpłatnie 12 kąpeli
 słonych dla dzieci zostających w lecznicy.

Do rąk Sióstr Miłosierdzia zajmujących się gospodar-
 stwem nadesłali w naturze:

Wielebny ks. dziekan Stanisław Twardowski $\frac{1}{2}$ korea
 ziemniaków, 20 garncy kapusty, 4 klg. sera. Hr. Chomen-
 towska 2 klg. masła i przeszło korzec świeżych jarzyn.
 Pani Zduniowa $1\frac{1}{2}$ korea ziemniaków, 5 garncy fasoli, $\frac{1}{2}$
 kgr. sera. P. Zubrzycka Laura 5 garncy ryżu. Anna Miško-
 wiec, właścicielka piekarni w Rabce, 5 dużych kołaczy.

Wreszcie P. Jelska z Krakowa ofiarowała 2 łóżka że-
 lazne i kilka sukienek dla dzieci.

